

Z historie lesa Ochoza

Les Ochoza býval lesem panským a městu se ho podařilo získat až v době, kdy Nové Město vlastnili Pernštejnové. Vratislav z Pernštejna vedl nákladní život renesančního kavalíra. Půjčoval si, kde se dalo, a tak mu půjčili i Novoměstští 10 000 zlatých. Za půjčku jim nasliboval řadu výhod.

Dne 11. srpna 1580 vydal na Pražském hradě listinu, ve které své sliby potvrdil. Stran Ochozy se v listině píše: ...“A jakož sou oni Novoměstští toliko do vule naší lesu, řečeného Ochoz, který leží při obci jejich a při hranicích opata ždárského k Jiříkovicím a k Vlachovicím až po potok náš pstruhový, který leží při hranicích maršovských a rokytenských, v držení a užívání byli, na takový žádného obdarování od nás neměli, dotčený les Ochoz s lukami, pastvinami a roli, kteráž v něm [jsou], jím Novoměstským nynějším i budoucím potomkům jich dědičně na budoucí časy věčné k jich vlastnímu držen, a jakž by nejlépe rozuměli, bez všeljakých překážek užívání, - myslivost z strany veliké zvěři, srnců, srn, zajíců vyhrazujíc a to sobě v moci pozůstávajíc – dáváme a k obci novoměstské tímto listem připojujeme.“

Přírodní cennosti Ochozy

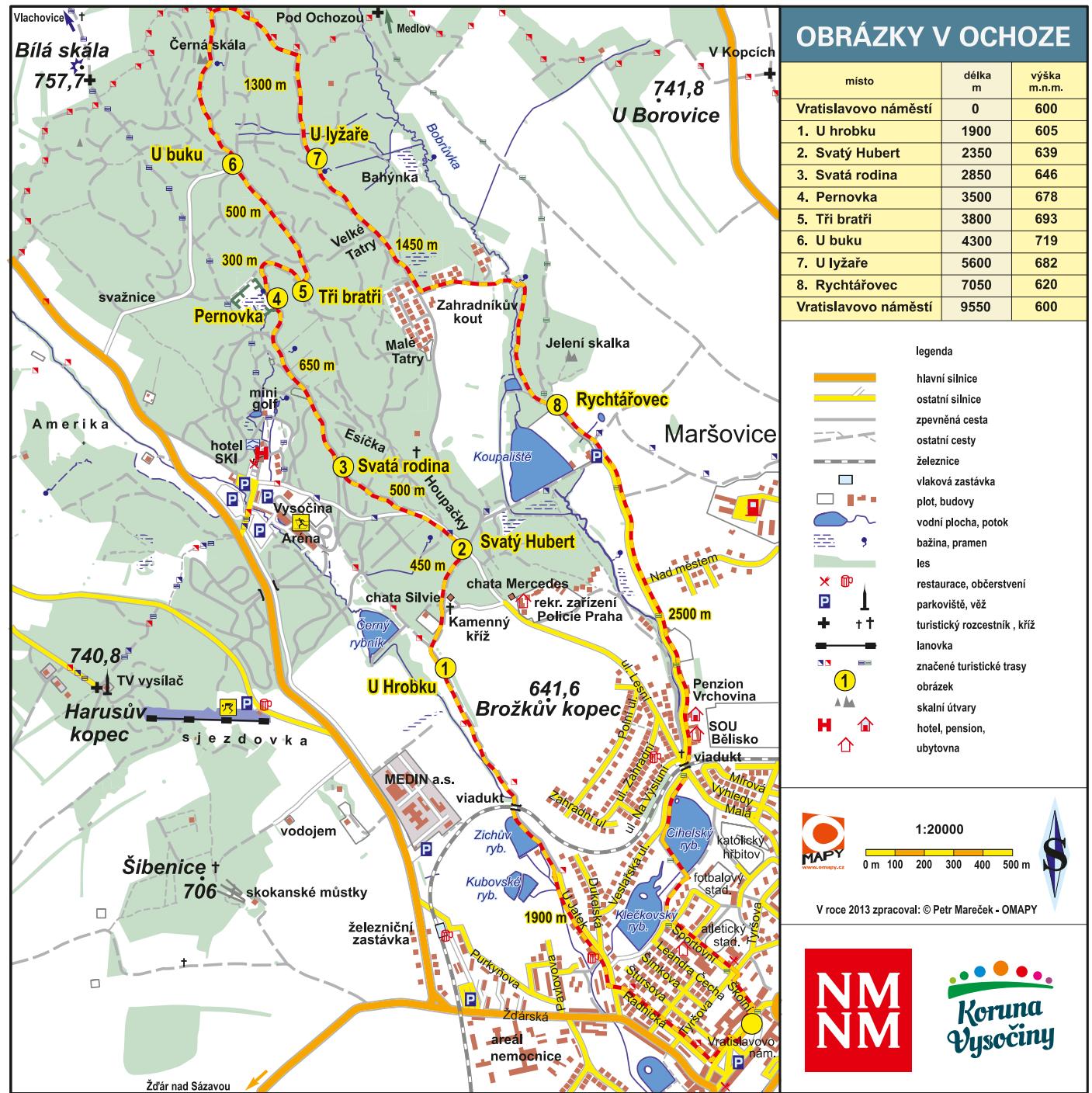
Patří k nim bezesporu louka nazývaná Pernovka, kterou staří Novoměšťáci znají jako Vodičkovu louku. Je to prameniště rašeliná louka uprostřed Ochozy, s cennou rašelinou vegetací v okolí prameniště uprostřed louky. Roste tu masožravá rosnatka okrouhlolistá a s ní řada dalších rostlin, jako jsou všivec lesní, zábělník bahenní, kozlík dvoudomý a vstavač májový. Setkáme se tu také se skokanem hnědým, ještěrkou živorodou, zmijí obecnou i s bramborníčkem hnědým. Louka má rozlohu 1,4 ha a je chráněnou přírodní památkou, její ochrana byla vyhlášena už v roce 1954.

Další přírodní cennost Ochozy se nachází na jihovýchodním svahu, ve vrcholové části v okolí Černé skály a Bílé skály. Zde se na výměře cca 45 ha zachovala společenstva acidofilních bučin s výrazným zastoupením buku lesního a také jedle bělokoré. Protože patří mezi významné lesní ekosystémy v rámci CHKO Ždárské vrchy, byly zařazeny do první zóny odstupňované ochrany přírody.

PODPORIL

Kraj Vysočina
FOND VYSOCINY

Pozvánka do lesa Ochozy
Texty a úprava © Ing. Jaromír Černý
Mapa © Petr Mareček
Vydalo Horácké muzeum a Informační centrum
Nové Město na Moravě, 2023
Tisk TISKÁRNA UNIPRESS s.r.o., Žďár n. S.

Kde se v Ochoze vzaly obrázky?

V městském lese Ochoza bývala kdysi dvě místa, která byla označena obrázky. První obrázek označoval místo vraždy mladé ženy a říká se tam „U obrázku“. Druhý obrázek býval blízko vstupu do lesa na křižovatce lesních cest a dal místo název „U svatého Huberta“. Zub času a přičinliví vandalové však původní obrázky zničili. Proto jsme se rozhodli tyto obrázky obnovit a dát je na původní místa. Pro potěšení všech se nám ještě podařilo přidat dalších šest obrázků navíc. Doufáme, že nové obrázky vydrží na svých místech nejméně tak dlouho, jako jejich předchůdci.

Pozvánka do lesa Ochozy

Pojďte na vycházku za obrázky!

Projděte se lesem Ochoza po obrázkové cestě! Vstupní bránu obrázkové cesty najdete lehce, stačí jen vyrazit po Radnické ulici rovnou za nosem, projít ulicí U Jatek a hned za rybníkem Zichovcem stanete před železničním viaduktem, který je vstupní branou obrázkové cesty. Jen ráte dál!

Zde, v železničním viaduktu Na Bělisku, je konec obrázkové cesty. Pokud se Vám vycházka líbila, můžete si ji kdykoli zopakovat. Pokud se Vám snad nepodařilo uvidět na vlastní oči všechny lesní bytosti Ochozy, neztrácejte naději. Vždyť co jste nespali dnes, můžete uvidět zítra. Záleží to jen a jen na Vás!

Na shledanou a přijd'te zas'!

1. U hrobku a kamenný kříž

V roce 1713 postihla zemi epidemie moru. Novoměstští konšelé uzavřeli přístupy do města závorami aby ochránili město před zavlečením nákazy. Jednoho dne byl u závory zadržen novoměstský rodák Sládek s manželkou a čtyřmi dětmi. Celá rodina prchala před morem z Kolína a zde se chtěli zachránit. Stráž je do města nevpustila a až na tomto místě daleko za městem, si mohli uprchlíci postavit chýši, ve které trávili karanténu. Jídlo jim nosili sousedé pořídku na nedaleký kámen. Jednoho dne zůstalo jídlo netknuté. Celá rodina zemřela na mor a byla pohřbena na poli u chýše, hrob byl označen křížem a kamenem s datem úmrtí. Chatrč byla spálena a pomníček později roztloukl sedláč, protože mu překážel v obdělávání pole. Kamenný kříž byl na uchování paměti zasazen zde na mezi a v sedmdesátých letech minulého století byl přestěhován na okraj lesa k chatě Silvia. Nové Město nikdy v historii morová rána nezasáhla.

2. Svatý Hubert

patří mezi řadu světců, jejichž skutečný život je už zcela dávno překryt legendou. Dnes již nikdo neví, že sv. Hubert byl biskupem, ale každý ví, že je patronem myslivců a lesníků. Hubert pocházel z akvitánského šlechtického rodu a světlo světa spatřil někdy kolem poloviny 7. století. Brzy se oženil, ale jeho žena při porodu zemřela. Zlomen bolestí se uchyloval do lesů a zapomnění hledal vlovu. Jednou lovil i na Velký pátek a pronásledoval jelena, který mu zmizel v houštině. Když z ní jelen proti němu vyšel, oslnil Huberta mezi parohy zářící kříž. Tento silný zázátek ho přivedl k obrácení se k Bohu. Brzy nato přijal kněžské svěcení a jako šířitel křesťanství působil v Brabantu, říkali mu „apoštol Arden“. Pro svou dřívější vásen k lovu dostal patronát nad resortem lovců a v jeho jméně skládali myslivci přísahu. Jsme v lese, chovejme se proto tiše, abychom něco uviděli.

3. Svatá rodina

Říká se zde „U obrázku“. Na tomto místě se dne 5. října 1768 odehrála tragédie. Byla tu zavražděna a oloupena žena ze Světnova, jménem Čápová, která se tudy vracela s nákupem z novoměstského jarmarku. Podle způsobu ran se soudilo, že pachatelem byl asi voják. Dále se zjistilo, že když si oběť vázala na obecníku nakoupené zboží, byli tam i vojáci. Jeden voják po vraždě prodal ve městě nějaký ten „cajk“ Janu Smejkalovi a jeho kamarád zase prodal synu kováře Knína nějaké knofliky. Věci mohly pocházet z lupu. Oba vojáci byli v Novém Městě arrestováni, a když se nepřiznali, byli předání svému regimentu ke stíhání. Místo tragédie označili zbožní lidé obrázkem Svaté rodiny. I když sice sama Svatá rodina připomíná radost Vánoc, motiv útěku Svaté rodiny do Egypta již nese v sobě kus smutku a i zde připomíná smutnou událost.

4. Pernovka

Říká se tu také Vodičkova louka a místo je to doopravdy tajemné. Jméno Pernovka dostala asi louka od hornické činnosti, která zde snad kdysi v davných časech probíhala. Proto je docela dobré možné, že tady při troše štěsti zahlédneme permoníky, kteří čas od času vylézají na povrch. Louka Pernovka je chráněnou přírodní památkou, protože tu roste řada vzácných vlhkomilných rostlin, mezi nimiž vyniká masožravá rostlina rosnatka okrouhlolistá. Louka je vlhká, proto se často halí do mlžného oparu. Takové místo uprostřed lesa je ideálním tanečním parketem pro výly. Vše je tu v dokonalé harmonii. Výly jsou bytosti éterické, málokoho tak potká štěsti spatřit jejich taneční rej na vlastní oči. Připojený obrázek je jen nedokonalou náhražkou, protože takový tanec výl v lehounkém oparu mlhy, nasvětlený stříbrovitem úplňku, se nedá ani namalovat, ani nafotografovat, ten se musí vidět!

5. Tři bratři

Původ tohoto názvu je velikou záhadou. Místo prý vděčí za svůj název třem mohutným smrkům, které zde kdysi dávno rostly srostlé. Bratři stromy už dávno padly pod sekerami drvoštěpů, jejich pařezy už dávno zpráchnivěly, ale tradice tří bratrů tu žije stále. Po dlouhý čas tu visela tabulka s oznámením, že zde padli tři bratři Čech, Lech a Rus. Ani po těchto třech padlých bratrech se zde nedochovala žádná památka. Další z řady padlých jsou údajně tři bratři hudebníci, kterým při návratu z hudby ve Vlachovicích právě na tomto místě došly síly a také padli. Toto místo je tedy záladné a nebezpečné, asi vysává energii. Jedno je však jisté, i když tu přistálo UFO a vystoupili z něj čtyři ufouni, na názvu místa se už nic nezmění, bude se tu stále říkat „U tří bratrů“.

6. U buku

Zde je křížovatka lesních cest a lyžařských tratí, místo velice frekventované. Proto není divu, že tuto křížovatku střeží Horácký hejkal. Jak takový Horácký hejkal vypadá a co dělá, vidíte zde na obrázku. V podvečer a v noci se jeho volání „hej, hej“ nese po lese a nahání strach. Pokud se v pozdní době nacházíte v lese, mějte se na pozor. Hejkal je strašidlo zlomyslné a škodolibé. Stačí mu jen jednou odpovědět a už Vám skočí na záda. Hejkal není velké strašidlo, ale když ho ponesete na zádech delší kus cesty, nejenže se Vám pěkně pronese, ale bude Vám ještě navíc hulákat i na zádech. Jeden obyvatel Nové Vsi prý zapudil hejkalu tím, že na jeho zvolání „hej, hej“, odpověděl, „kde’s ho vzal, tam ho dej!“. Ukázalo se ale, že to nebyl pravý hejkal, byl to jen zakletý lakomec, který po nocích přesouval hraniční kameny na polích a takto byl ze zakletí vysvobozen. Pravý Horácký hejkal není potrestaný lakomec, ale je to lesní bytost. Pokud Vám Horácký hejkal skočí na záda, nezbavíte se ho a pěkně si ho odnesete až na samý konec obrázkové cesty, kde sám seskočí a uteče zpět do Ochozy.

7. U lyžaře

Přesněji řečeno „U upadlých lyžařů“ a mimochedem, říká se tu též nedůstojně „U pochcaného buku“. Málo platné, když upadne lyžaři tělo, poručí se k bílé zemi i jeho důstojnost. Obrázek je tu dán na paměť mnoha tišicovek lyžařů, kteří již více než sto let naplňují v zimě les a dělají Ochozu lesem lyžařským. Novoměstský rodák, Mistr Karel Němec byl příznivcem lyžování a na mnoha svých radostí i strasti lyžařů. Jeho děvorytech krásně zobrazil děvoryt je sem dán k uctění všech lyžařek a lyžařů, všech mistrů i začátečníků, zkrátka všech, kteří se v Ochoze přes všechnu snahu neudrželi na lyžích vzpřímeně a důvěrně se zde libali se sněhem. Takových lyžařů je mnoho a každým rokem jich valem přibývá. Nám bylo líto, že si na ně nikdo nezpomene, proto jsme jim věnovali tento obrázek. Vždyť není mezi námi lyžař ten, který by nepolíbil zasněženou zem!

8. Rychtářovec

S vrcholku cesty jsme sešli až dolů k Pstruhovému potoku, překročili jsme jej a pokračujeme podél jeho toku. Opustili jsme Ochozu a nacházíme se v lese Maršovský rychtářovec. Kolem cesty samá voda, ale vodní nikde. Až zde na suchu, kus pod Jelení skálou, jsme se konečně hastrmana dočkali. Vodní mužík, který tu přebývá, je bez jména. Jméno dáváme bytostem, které neškodí a které máme rádi. On tenhle koupaliště vodník není tak dobrý, aby si pěkné jméno zasloužil. Je stále ještě aktivní a má tu na dně koupaliště několik naplněných hrnečků. Proto mu také nikdy nikdo pěkné jméno nedá. Necháme tedy vodníka ševcovat, snad se do budoucna polepší. My už můžeme klidně zamířit k domovu, protože tímto hastrmanem naše obrázky končí.

* * *

Autori obrázků: 1. Jiří Štourač, 2. Jiří Dvořák, 3. Miroslav Lamplot, 4. Milena Vyplasilová, 5. Miloslav Dvořák, 6. Eva Brychtová, 7. Karel Němec (kop. M. Dvořák) a 8. Milan Kotlář. Poděkování patří iniciátorovi akce Ing. Miroslavu Lamplotovi a všem, kteří neváhali pomocí a věnovali své prostředky, schopnosti a svůj drahocenný čas ve prospěch díla.